

Záväzné informácie k žiadosti o vystavenie prenosného dokumentu A1 (PD A1)

Podľa článku 13 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie EÚ o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia“) **osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo živnostník (SZČO) v členskom štáte Európskej únie podlieha právnym predpisom v oblasti sociálneho zabezpečenia tohto členského štátu.**

Ak očakávané trvanie takejto práce nepresahuje 24 mesiacov, existuje z toho všeobecného pravidla výnimka:

- Zamestnanec zvyčajne vykonávajúci svoju činnosť na Slovensku, ktorý je svojim zamestnávateľom vyslaný do iného členského štátu Európskej únie, aby tam vykonával prácu v mene zamestnávateľa, naďalej podlieha sociálnemu poisteniu na Slovensku za predpokladu, že očakávané trvanie takejto práce nepresahuje 24 mesiacov a ak zamestnanec tam nie je vyslaný na to, aby nahradil inú osobu.
- SZČO zvyčajne vykonávajúca svoju činnosť Slovensku, ktorá chodíva do iného členského štátu Európskej únie vykonávať podobnú činnosť, naďalej podlieha sociálnemu poisteniu na Slovensku za predpokladu, že očakávané trvanie takejto činnosti nepresahuje 24 mesiacov.

Ak zamestnanec, ktorý zvyčajne vykonáva činnosť pre zamestnávateľa na území Slovenskej republiky, je dočasne vyslaný týmto zamestnávateľom na územie iného členského štátu EÚ, EHP, Švajčiarska alebo Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (prijímajúci štát), aby tam vykonával prácu pre daného zamestnávateľa, naďalej podlieha právnym predpisom Slovenskej republiky za podmienok, že predpokladané trvanie tejto práce nepresiahne 24 mesiacov a že nie je vyslaný, aby nahradil inú vyslanú osobu.

Ak chce zamestnávateľ uplatniť výnimku a nechce, aby sociálne poistenie z miezd jeho zamestnancov vyslaných do zahraničia podliehalo sociálnemu poisteniu v zahraničí, spolu so zamestnancom podajú žiadosť o vystavenie formuláru PD A1. **Podpisujú ho zamestnanec aj zamestnávateľ.**

Obdobným spôsobom postupuje SZČO, ak sa chystá pracovať v zahraničí a potrebuje prenosný dokument A1.

Na žiadosť zamestnávateľa aj SZČO sa používa formulár s názvom **Žiadosť o vystavenie prenosného dokumentu A1 z dôvodu vyslania samostatne zárobkovo činnnej osoby na územie iného členského štátu EÚ.**

Žiadosť sa predkladá príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne podľa toho, kde má zamestnávateľ sídlo alebo miesto bydliska SZČO na Slovensku.

Vzor žiadosti na stiahnutie nájdete na našej web stránke

Štandardné prílohy k žiadosti o vystavenie formuláru PD A1 pre zamestnanca:

- **fotokópia zmluvy zamestnávateľa so zahraničným subjektom na výkon práce** v inom členskom štáte Európskej únie, resp. iný relevantný doklad preukazujúci miesto dočasného výkonu práce zamestnanca, ak v zmluve nie je uvedené miesto dočasného výkonu práce zamestnanca (ak sú doklady spísané v cudzom jazyku, predložia sa v preklade do slovenského jazyka okrem dokladov v českom jazyku),
- fotokópia pracovnej zmluvy alebo dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru s prípadnými dodatkami, ak existujú.

Štandardné prílohy k žiadosti o vystavenie formuláru PD A1 pre SZČO:

- **fotokópia zmluvy SZČO uzatvorená so zahraničným subjektom** na dočasný výkon samostatnej zárobkovej činnosti v inom členskom štáte Európskej únie, resp. iný relevantný doklad dočasného výkonu samostatnej zárobkovej činnosti preukazujúci miesto vyslania (ak sú doklady spísané v cudzom jazyku, predložia sa v preklade do slovenského jazyka okrem dokladov v českom jazyku).

Vystavenie formuláru PD A1 môže trvať až 45 dní.

O vystavenie formulára je potrebné požiadať v dostatočnom časovom predstihu pred vyslaním zamestnanca alebo odchodom SZČO do zahraničia. **Zákonná lehota na vystavenie formuláru PD A1 neexistuje.** V zmysle interného usmernenia má však Sociálna poisťovňa ustanovenú **45-dňovú lehotu** na vystavenie formuláru PD A1. Táto lehota sa počíta odo dňa doručenia žiadosti. **Žiadosť je možné podať v elektronickej alebo písomnej forme. Elektronická žiadosť je možná len cez portál www.slovensko.sk.**

Originál formuláru PD A1 musí potom mať zamestnanec alebo SZČO so sebou v zahraničí. Tam sa ním preukazuje v prípade kontrol vykonávaných v oblasti sociálneho zabezpečenia. Preklad formulár PD A1 do cudzieho jazyka (podľa krajiny, v ktorej zamestnanec alebo SZČO vykonáva prácu) nie je potrebný. Ide o štandardizovaný formulár používaný vo všetkých krajinách, takže jednotlivé polia majú v každej krajine rovnaký význam.

Na základe formuláru PD A1 budete naďalej platiť sociálne poistenie na Slovensku. Prenosný dokument A1 zahraničným inštitúciám sociálneho poistenia preukáže splnenie podmienok zamestnancom alebo SZČO pre uplatnenie výnimky, na základe ktorej budú naďalej podliehať sociálnemu poisteniu na Slovensku. Vyslaný zamestnanec alebo SZČO vykonávajúci prácu v inom členskom štáte Európskej únie sa preukazujú inštitúciám sociálneho zabezpečenia iného členského štátu originálom formuláru PD A1, ktorý je **potvrdením o tom, že zamestnanec alebo SZČO počas celej doby výkonu prácu v inom členskom štáte podlieha slovenským právnym predpisom sociálneho poistenia.**

V prípade, že by zamestnanec alebo SZČO **nemali so sebou formulár PD A1 a neboli v tej-ktorej krajine zaregistrovaní a sociálne poistení, hrozila by im za to pokuta.** Jej výška je individuálna a závisí od predpisov príslušnej krajiny. Pokutu by im mohli uložiť len zahraničné inštitúcie sociálneho zabezpečenia. Slovenská Sociálna poisťovňa by pokutu zamestnávateľovi alebo SZČO uložiť nemohla, keďže podanie žiadosti o vystavenie formuláru PD A1 je len právom a nie povinnosťou zamestnanca (resp. jeho zamestnávateľa) a SZČO.

Aby bol na konkrétneho zamestnanca vystavený formulár PD A1, musia byť v súvislosti s jeho vyslaním do zahraničia splnené podmienky vyslania. Tie sú charakterizované najmä tým, že vysielajúci zamestnávateľ musí na území vysielajúceho štátu (Slovensko) vykonávať podstatné činnosti a medzi zamestnávateľom a zamestnancom musí existovať priamy vzťah.

Priamy vzťah medzi zamestnávateľom a zamestnancom je charakterizovaný najmä:

- trvaním pracovnoprávneho vzťahu so zamestnancom počas celej doby vyslania,
- právom zamestnávateľa skončiť pracovnoprávny vzťah so zamestnancom,
- právom slovenského zamestnávateľa určiť povahu práce zamestnanca,
- odmeňovaním za prácu počas vyslania zamestnanca slovenským zamestnávateľom,
- právomocou zamestnávateľa začať disciplinárne konanie voči zamestnancovi.

Výkon podstatných činností zamestnávateľa na území Slovenska je charakterizované najmä:

- výkonom predmetu ekonomických a riadiacich činností a registráciou zamestnávateľa na účely sociálneho zabezpečenia na území Slovenska najmenej dva mesiace pred vyslaním zamestnancov do zahraničia,
- výkonom činnosti zamestnávateľa prostredníctvom aspoň 10 % zamestnancov z celkového počtu na území Slovenska počas vyslania ostatných zamestnancov,
- predpokladaným aspoň 25 % obratom, ktorý zamestnávateľ z celkového obratu dosiahne na území Slovenska počas obdobia vyslania zamestnanca,
- právom uplatniteľným na zmluvy, ktoré zamestnávateľ uzatvára so zamestnancami a zákazníkmi (uzatváranie väčšiny zmlúv podľa slovenských právnych predpisov),
- počtom zmlúv, ktoré zamestnávateľ realizuje na Slovensku a v členskom štáte, do ktorého sú vyslaní jeho zamestnanci,
- miestom, kde na Slovensku a v prijímajúcom štáte vykonávajú činnosť vyslaní zamestnanci, a miestom náboru vyslaného zamestnanca.

Vyššie uvedený zoznam posudzovaných kritérií nie je striktným zoznamom. Sociálna poisťovňa môže na účely vystavenia formuláru PD A1 posudzovať aj iné kritériá. Zároveň platí, že ak nie je splnená jedna podmienka, neznamená to, že formulár vystavený nebude. Ku každej žiadosti sa pristupuje individuálne. **Aj preto nie je možné pre viacerých zamestnancov podať hromadnú žiadosť o vystavenie hromadného formulára PD A1.**

Aby bol SZČO vystavený formulár PD A1, musí spĺňať nasledujúce podmienky vyslania:

- bola oprávnená na Slovensku vykonávať činnosť, ktorú bude dočasne vykonávať v zahraničí, pričom je podstatná skutočná povaha činnosti a nie kvalifikácia tejto činnosti podľa legislatívy členského štátu, v ktorom bude SZČO činnosť dočasne vykonávať,
- pred vyslaním obvykle vykonávala podstatné činnosti na Slovensku, a to najmenej dva mesiace pred vyslaním (to sa preukazuje napríklad zmluvami o dielo, faktúrami), pričom ak je toto obdobie kratšie, posudzuje sa podmienka vykonávania podstatných činností na Slovensku s prihliadnutím na všetky ostatné okolnosti,
- spĺňala potrebné podmienky na výkon samostatnej zárobkovej činnosti na Slovensku aj počas vyslania tak, aby jej umožnili v nej pokračovať aj po ukončení vyslania (ide napríklad o ponechanie priestorov na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti na Slovensku aj po návrate zo zahraničia).

Ako pomerne komplikovanú z vyššie uvedeného zoznamu je možné vnímať podmienku vykonávania činnosti na Slovensku najmenej dva mesiace. Ak napríklad podnikateľ získa v zahraničí zákazku, ktorej realizácia sa má začať čo najskôr a subdodávateľmi majú byť SZČO, tak ak ide o začínajúce SZČO, nebudú sa môcť tejto zákazky zúčastniť. Iným problémom môže byť to, ak má ísť SZČO vykonávať do zahraničia činnosť, ktoré sa na Slovensku nevykonávajú. V takomto prípade SZČO nespĺní podmienku vykonávania podstatných činností na Slovensku po dobu aspoň dvoch mesiacov pre vystavenie formuláru PD A1.

Formulár PD A1 nemá neobmedzenú platnosť. **Zostáva v platnosti až do uplynutia v ňom uvedeného dátumu platnosti alebo dovtedy, kým ho Sociálna poisťovňa nezruší.** Výkon činnosti zamestnanca alebo SZČO v zahraničí, počas ktorého je možné uplatniť výnimku z podliehania zahraničnému systému sociálneho poistenia je obmedzený na 24 mesiacov. Preto aj platnosť formuláru PD A1 môže byť **maximálne 24 mesiacov.**

Zamestnávateľ (resp. zamestnanec) a SZČO sú tiež povinní písomne **do ôsmich (8) dní** príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne **prostredníctvom osobitného formuláru oznámiť všetky dôležité zmeny, ktoré súvisia s vyslaním za prácou do zahraničia.** Tie môžu mať tiež za následok zrušenie platnosti formuláru PD A1, ktorý je následne potrebné vrátiť. Oznamovanie zmien zo zahraničia je prakticky možné buď listinne poštovou zásielkou alebo elektronicky. Posielať listovú zásielku zo zahraničia je v dnešnej dobe pomerne neefektívne. Pre elektronické oznamovanie je však potrebné použiť portál www.slovensko.sk.

Vzor oznámenia na stiahnutie nájdete na našej web stránke.

Zamestnávateľ a SZČO písomne informujú príslušnú pobočku Sociálnej poisťovne najmä o týchto zmenách, ktoré sa vyskytli počas obdobia výkonu práce v zahraničí:

- ak sa vyslanie, o ktoré sa žiadalo, neuskutočnilo,
- ak sa vyslanie ukončilo pred uplynutím platnosti formuláru PD A1,
- ak sa vyslanie prerušilo na obdobie dlhšie ako dva mesiace,
- ak vyslaného zamestnanca vysielajúci zamestnávateľ pridelil na Slovensku inému zamestnávateľovi (táto zmena sa netýka SZČO).

Informácie uvedené v tomto dokumente je možné overiť aj na stránke Sociálnej poisťovne www.socpoist.sk

Sociálna poisťovňa bola zriadená 1. novembra 1994 [zákonom č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni ako verejnoprávna inštitúcia](#) poverená výkonom nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia, ktoré prevzala od svojej predchodkyne Národnej poisťovne. Od Slovenskej poisťovne prevzala 1. apríla 2002 aj poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania – úrazové poistenie.

Od 1. januára 2004 vykonáva sociálne poistenie na základe [zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení](#), t.j. nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie - starobné a invalidné, ďalej úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Sociálnej poisťovni bola Zmluvou o pristúpení SR k Európskej únii od 1. mája 2004 zverená pôsobnosť pri určovaní príslušnosti právnych predpisov podľa Hlavy II nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia. Od 1. januára 2005 Sociálna poisťovňa vykonáva aj činnosti v rámci starobného dôchodkového sporenia – predovšetkým vyberá príspevky, postupuje ich dôchodkovým správcovským spoločnostiam a registruje zmluvy o starobnom dôchodkovom sporení.

[Zákon č. 461/2003 Z. z.](#) o sociálnom poistení dáva právo orgánom dozoru štátu, ktorými sú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstvo financií SR, aby dohliadali nad vykonávaním nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia, poistenia v nezamestnanosti a starobného dôchodkového sporenia.